

Türkiyənin gözəl şairlərindən biri, ünlü söz adamı Cemal Safi ilə keçən ilin yazında, Ankarada tanış oldum.

Əslində biz Ankarada keçirilən "Yozqat günləri"yə dəvətliydik. Türkiyəli həmkarlarından o gün başqa bir tədbirin-Cemal Safi ilə şeir dinlətimini olacağını eşidəndə fikrimi dəyişdim.

Məsələ sürətlə həll olundu, tədbirin təşkilatçısına zəng elədiklər və az keçmiş tədbirin təşkilatçısı olan şair Murat Duman-oğlu otelin foyesində məni gözləyirdi.

Tədbirin başlanmasına hələ vardı. Murat bəy öz şəxsi maşınıyla Cemal Safini iş yerindən götürüb tədbirin keçiriləcəyi yerə aparmalıymış. Beləcə, Cemal Safinin sadəcə şairlərini dinləmək istərkən, onunla yaxından tanış olmaq imkanı qazandım.

İmtahan

Ofis şəxsi mülkü xatırladan gözəl bir binadı. Qapını üzümüzdə gənc, totuq bir qızçıq açır. Dəvət olunduğumuz otaq başdan-başa kitablarla, Cemal Safinin aldığı ödüllərlə, hədiyyələrlə, rəsmlərlə dolmuşdu.

Pəncərənin önündə divan, qarşısında kiçik bir masa, divanla üzbəüz bir kreslo var. Mənə göstərilən yerdə-divanda əyləşib Cemal bəyin yeni çıxmış "Kiyamətə kirk kala" adlı kitabını vərəqləməyə başlayıram.

Bir azdan Cemal bəy içəri girir. O yaşlıdı, beli hiss olunacaq qədər büküldü, əlləri xəfifcə titrəyir. Çox səliqəli və zövqlə geyinib, üzündə yaşına yaraşmayan bir həyat eşqi parıldayır.

Sanki cənc bir adam müvəqqəti olaraq qoca roluna girib. Bəlkə də mənim bu qənaətimə səbəb onun üzünün həddən artıq nurlu olmasıdır. Bəlkə də Tanrı əsl şairlərin üzünə bu ifadəni onları fərqləndirmək üçün verir...

O qədər də gənc sayılmayan Murat bəy şairi görən kimi ayağa qalxır, ehtiramla onun əlindən öpür. Mənim Azərbaycanlıdan gələn bir şair olduğumu, onun şeirlərini çox sevdiyimi, tədbirdə iştirak etmək istəyimi söyləyir.

Onunla öz adətimize əl tuturam. Cemal bəy keçib öz yerində mənimlə üzbəüz kreslodə oturur. Nəzakətli yolçuluğun necə keçdiyini, uçaqla, yoxsa "qara yolla" gəldiyimi, harada yaşadığımı xəbər alır.

Murat bəy harasa çıxır. Ortaya sükut çökür. O üzünü pəncərəyə tutub xəyala dalır, mən onun kitabını vərəqləyirəm. Hər-dən fikirli-fikirli, yuxuda danışmış kimi suallar verir:

- Səhər, hecemə, yazarsın, ağ şiirmi?
- Daha çox heca yazıram, hocam.
- Səncə, hansı daha zor?

Diqqətlə üzünə baxıram, onun üzü sadəcə maraqlı ifadə edir, özünə şagird seçən ustad marağına bənzər bir şey.

-Mənə qalarsa, güclü bir fikir demək üçün heca daha zor, hocam.

- Ne kadar zor, mesela?
- Cizgildə yürümək qədər, ustad.
- Üzünə məmnun bir ifadə yayılır:
- Haklısın.

Otağa ucaboy, incə bir qız daxil olur. Cemal bəyin asisenti - Gül Demir. Mənimlə tanış olur. Sonra şəfəqli bir təbssümlə şairin üzünü necə hiss elədiyini soruşub otaqdan çıxır.

Bayaq qapını açan qız çay gətirir. Bizim armudu stəkanlarımızdan da balaca armudu stəkan, kiçik nəlbəki, iki parça qənd, bapbalaca çay qaşığı. Türkiyədə istifadə olunan bu çay dəstgahı həmişə yadıma uşaqlıqdakı oyuncaq qablarını salır.

Ərkim çatan yerlərdə "Bu nə ya, bununla bizlərdə vodka içirlər" - deyər zəriflə elədiyimdən, növbəti dəfə mənə çayı böyük stəkanda, qəndi də qənddanda gətirirlər.

Amma indi səsini çıxarmıram, oyuncağa oxşayan armudu stəkandakı çayımı

içməyə başlayıram.

Cemal bəy ədəbiyyatdan, şeirdən, əruzdan, hecadan danışır. Türkiyədə son dövrlər klassik şerin sıxışdırılmasından, kitab satışının zəifləməsindən gileylənir. Qəfildən yenə suala keçir. Üzündə ağıllı cavab eşitmək istəyən müəllim ifadəsi.

- Səncə, qafiyə nə kadar önəmli şiir üçün?

Bu sual yadıma "ədəbi aforizmlər" silsiləsi bir vaxtlar çap etdirdiyim, artıq gözümdən düşmüş bir fikrimi salır. Hazırca vab görünmək üçün yox, ona xoş gəlmək üçün də deyil, sadəcə yaxşı cavab eşitmək istəyini təmin etmək üçün həmin cümləni deyirəm:

- Məncə, qafiyə şerin pasportudur.
- Ox hədəfə deyir. Müsahibimin üzündə təbssüm oyanır.
- Bravo, Səhər. Pek, bunu nədən ağ şeir yazanlar anlamaz?

Gülüşürük.
Murat bəy içəri girir:
- Ooo. Siz ne çabuk kaynaşmışsınız?
Sonra olduqca ehtiyatla şairə tədbirin vaxtının yaxınlaşdığını söyləyir. Qalxıb otaqdan çıxırıq.

"Muhabbet sokağı numara doksan"...

Yaraşlıq, dəmir hasarla əhatə olunmuş dördkünc həyətdə dayanmışıq. Cemal

"Beni kahkahaların sustuğu yerde bekle"

Safi, Gül Dəmir, adını bilmədiyim totuq qızçıq və mən. Murat bəy bir az uzaqda saxladığı maşını götürməyə gedib.

Cemal bəy yenə qəfildən sual verir:
-Dinlətidə hansı şiirimi söyləməni istərdin?

Cavabında onun "Ya evdə yoxsan"ından bir parça söyləyirəm.

Qoca şairin üzündə yenə o çocuksu təbssüm parlayır və başlayır mənə illər öncə yazdığı o şerin, özü demiş, "öyküsünü anlatmağa".

"Yağışlı bir gündü, evdəydim. Pəncərədən çölə baxırdım. Yağışın altında təpədən-dırnağa (o sırım-siklak - deyir - S.Ə.) islanmış gənc bir adam dayanmışdı. Bir anlıq göz-gözə gəldik, dünyası alt-üst olmuş kimi bir halı vardı. Üzünü sol tərəfdəki qapıya tutub qapının üstündəki yazını oxudu, sonra yenə mənə baxdı, sonra sağ qapının üstündəki yazını oxudu. Yenə mənə baxdı.

Pərdəni çəkdim. Bir azdan maraqlı yenə güc gəldi. Yenə pəncərəyə yaxınlaşdım. Adam hələ də qararsız şəkildə yağışın altında dayanmışdı.

Bir müddət onun sifəti gözlərimin önündən getmədi. Düşündüm ki, bəlkə də sevgilisindən ayrılıb, bəlkə uzaq səfərdən geri dönüb və beləcə həmin şeir yarandı".

Heyrətlənirəm. Bu şeir o qədər içdən yazılıb ki, mən onun müəllifin öz yaşantısı olduğuna inanmışam. Cemal bəy ürəyimi oxumuş kimi əlavə edir:

"Bir çoxları bunu mənim öz yaşantım olmasına inanır. Bu şeirdə belə bir yer var:

*Yanlışını aklım da kaldı acaba?
Muhabbet sokağı numara doksan...*

Bir oxucum uzun illər bu ünvanı axtarmış, əslində mövcud olmayan, uydurma bir ünvanı..."

O da senin gibi "mənə" derdi

Zal ağzına qədər doludu, arxada, qapının ağzında tələbələr ayaq üstə dayanıb-

lar. Cemal Safi yorulmaq bilmədən oxucuların istəyi bütün şeirləri söyləyir, onlarla zəriflə danışır, əhvalatlar danışır. Əlində nə bir kitab var, nə bir qeyd.

"Kainatın ulu imperatoru" şerini deyərək birdən duruxur, bir misramı xatırlaya bilmir, gözüylə ön sırada, məndən azca aralı oturmuş, başı söhbətə qarışan Gül Demiri axtarır. Və elə səhnədən ona səslənir:

-Nerde benim assentim?
Sonra "Git" şerini istəyir oxucular. Şeri söyləməzdən qabaq duruxur:

-Bu gün ayın birimi, bu şeri yazdığım qadımın doğum günü bu gün.

Ön sıralardan kimsə söz atır:

-Hocam, ikizlərimi?
-Yoxsa sen de ikizlərimisin? Bürcünüz batsın, kitapsızlar!

Gülüşmə qopur.
Sonra heç gözləmədiyim halda mənə söz verir. "Əzizim" şerini deyirəm. Bir şeir

də istəyir. "Azdım ürəyimin küçələrində" şerini söyləyirəm. Şeri deyər-deyər bəzi anlaşılmayacaq sözləri uyğunlaşdırıram.

Tədbirdən sonra üst qata çıxırıq. Üst qatda kitab və rəsm sərgiləri yerləşir. Heyranları Cemal bəylə şəkil çəkdirmək üçün növbəyə düzülüb. İmkan tapıb şəkil çəkdirmək üçün ona yaxınlaşırıram.

-Səhər, sizde "azizim" fərqli anlamda oylemi?

-Evet, hocam, bizdə bir az fərqli, sizin "canım" kəlmətim kimi.

Yenə xəyala dalır, gözləri yol çəkər elə bil.

-Galiba, benim babam da azərbaycanlıydı, o da senin gibi "mənə" derdi.

-Galibamı? - deyər çəşqinliklə soruşuram.

Amma o sualıma cavab vermir, başqa söz deyir:

-Bilirmisin, aslına bakersın, şiir bize sizdən gelmiş...

Heyranları aramıza girib söhbətimizi yarımçıq kəsir. Kitab sərgisinə tərəf gedib bir neçə kitab seçirəm. Üç nəfər gənc bu arada mənə yaxınlaşır:

-Kalbimin sokakları güzeldi, hocam, konfunuza sağlıq!

"Kalbimin sokakları". Bu ifadə qulağımda çox şirin səslənir. Kitabıma ad tapıram axır ki...

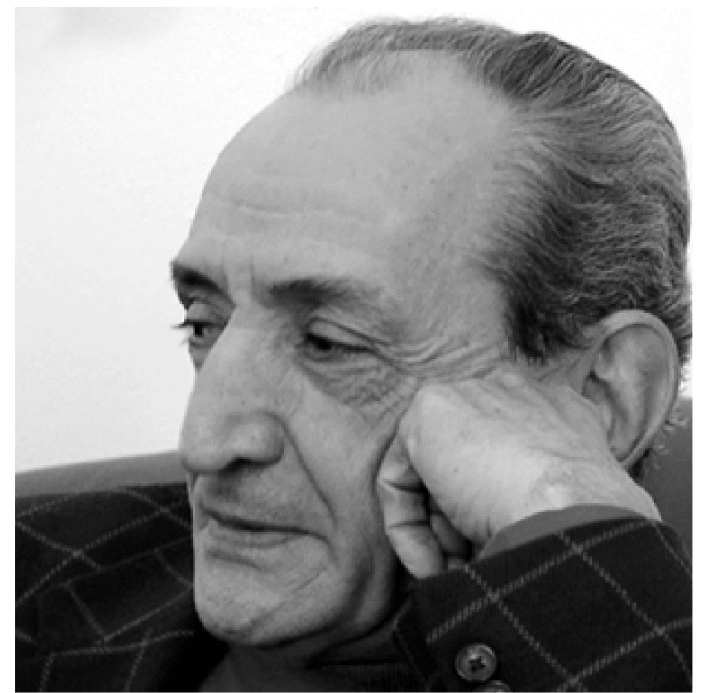
"Bu artık bunadı" deyən dostlar

İkinci dəfə Cemal bəylə keçən ilin noyabrında "Kapadokya uluslararası şiir şöleni"ndə rastlaşırıq. Daha doğrusu, bu təklifi daha çox Cemal bəyin də orda olacağını bildiyim üçün qəbul edirəm.

Kapadokiyaya günorta çatıram. Oteldə heç kim yoxdu, yaxınlıqdakı restorana yeməyə gedib hər kəs. Mən restorana çatanda nahar bitmək üzrədi. Ofisant məni yeni açılmış bir masaya dəvət edir:

-Bura buyurun, Ankara ekipi de yeni geldi, zaten.

Ankara ekipi köhnə tanışlardı; Cemal Safi, Murat Dumanoglu və Gül Demir.

Keçib onlarla üzbəüz otururam. Yemək yedikləri üçün başımla salamlayıram. Beynimdən bir sual keçir: "Məni tanıdımı?"

Gül Demir fikrimi oxumuş kimi, ona tərəf əyilir

-Hocam, tanıdınızımı?
O cavab vermir. Sadəcə həmin nurlu ifadə ilə gülümsünür üzümə:

-Nasılısın, Səhər?
Kapadokiyada daha çox ilgi görür Cemal bəy. Türkiyənin hər tərəfindən, Orta Asiyadan gəlmiş şairlər tərəfindən, yerli əhalidən, jurnalistlərdən, tələbələrdən. Tədbirlərdə, gəzələrdə, yemək fasilələrində hər kəs yaxınlaşıb ehtiramla əlini öpür şairin.

Üçgünlük tədbirlərdə saatlarla səhnə alır qocaman şair. Eyni istəklər üzərinə eyni şeirləri dəfələrlə eyni həvəslə, eyni peşəkərliliklə söyləyir.

Oxucularıyla çox səmimi idi Cemal Safi. Onlara sevdiyi qadınlardan, gənclərdən tutulduğu "qara sevdadan", depressiyaya düşməsindən, alkoqolizmə tutulmasından danışır. Hətta yaxın adamlarının, hər cür kömək göstərirdi dostlarının onun arxasınca "bu artık bunadı", "aklım itirdi" deməsindən. Sonra isə öz möhtəşəm ifa tərzi ilə zalı silkələyir:

*Git iş isten geçmeden, çok geç olmadan vakit,
Günahuma girmeden, katilim olmadan git!*

*Git de şen şakrak geçen günlerine gün ekle,
Beni kahkahaların sustuğu yerde bekle.*

*Mademki benli hayat sana kafes kadar dar,
Uzaklaş ellerimden uçabildiğin kadar.*

...Bəzən bütün zal onu ayaqda alqışlayır. Şairin üzündəki məmnunluq ifadəsini seyr edə-edə öz yaşlı şairlərimizi düşünürəm. Biz nədən onlara qarşı belə saygılı ola bilmirik. Onların dəyərini vaxtında vermirik, görəsən?!

Kapadokiyadan ayrılanda hər kəsle bir-bir vidalaşır Cemal Safi. Onunla yenə öz adətimize əl tuturam. Bəlkə kənardan baxanlar qınayır məni, buna görə. Amma bilirəm ki, o məni anlayır. Mənim onu anladığımı kimi.

Səhər Əhməd

